

NAGY GELLÉRT ANDRÁS

Kisebbségek Napja 2006

Nemzetiségi Gála

Gyönyörű forgatag! Színes, egymástól nagyon különböző ruhák, egzotikus hangszerek, bábeli, nyelvi sokszínűség, finom ízek, illatok. Készülődés, kacagás, örömteli találkozások.

A Magyar Művelődési Intézetet karácsony küszöbén ez a csodálatos, mindenkit magával ragadó hangulat jellemezte.

December 18. a Kisebbségek Napja.

Ez a nap a rendszerváltás gyermeke: 1995 óta ÜNNEP. Igen ünnep: csupa nagybetűvel. A többségi magyar társadalom tisztelgése a kisebbségben élők teljesítménye előtt.

És mi volt azelőtt?

Messzire szaladnak a gondolataim, szétfeszítik e kis írás kereteit. És én ma nem is szeretnék ünneprontó lenni!

Az anyanyelv, a kultúránk, az identitásunk legbensőbb lényegünkhöz tartozik. Hogyan lehetséges, hogy a szüleinknek, nagyszüleinknek tulajdonképpen nem is volt szabad a saját nyelvükön szólni, a saját nyelvükön tanulni, énekelni, imádkozni: élni / halni?

Hogyan lehetett ilyen körülmények között boldogulni?

S hogyan lehet ma?

Az európai demokratizálódási folyamatok milyen változásokat hoztak a kisebbségi létben élőknek?

Ami fontos, az az, hogy a rendszerváltoztatás hazánkban a nemzeti és etnikai kisebbségek életében is alapvető változásokat hozott.

Az Alkotmány módosítása a nemzetiségeket és az etnikai kisebbséget 1989 késő ősze óta államalkotó tényezőként, s ezzel együtt egyenrangú állampolgárként ismeri el.

Fokozatosan kialakult a kisebbségvédelmi rendszer, klubok, körök, intézmények jöhettek létre, kialakult egy pozitív diszkrimináción alapuló támogatási rendszer. Ma már törvény rögzíti nálunk a kisebbségek jogait.

Ez így leírva nagyon egyszerűen hangzik, pedig az út – tudom ezt a saját családom sorsából is – gyötrelmes volt. És nekünk, fiataloknak alig – alig érthető.

Ami könnyen felfogható, az az öröm. A saját kultúra felmutatásának öröme, a szomszédok, a távoli vidékekről érkezők és itt hazát találók megismerésének öröme, az elfogadás, a befogadás öröme, az a mámorító érzés, hogy mi itt együtt alkotunk egy hazát, és ebben a tenyérnyi országban, amely a szülőföldünk, s tulajdonképpen – így együtt – milyen gazdagok is vagyunk!

A Költő szavával mondhatnánk, hogy „román, tatár, tót kavarog e szívben”.

A műsorfüzet tanúsága (és a szívünkbe égett élmények) szerint immár másodszor nyílt mód arra, hogy a tizenhárom kisebbségi népcsoport legjobbjai mutatkozzanak be az Intézet színpadán.

A bolgárokat tavaly a „Jantra”, idén a „Martenica” Néptáncegyüttes képviselte.

A görögök az elmúlt évben énekekben, táncban, az idén a „Zeys” Együttessel zenében hozták el Zorba földjének varázslatos dallamait.

Még fülünkben a „Söndörgő” és a „Vujicsics” együttesek balkáni zenéje, s most a „Tabán” szerb néptáncsoport ejtett ámulatba bennünket.

Tavaly Kétegyháza, idén Méhkerék! Aki picit is figyel a hazai tánchagyományokra, az tudja, hogy mindkét település a magyarországi román népművészet fellelvárára.

Ezek mind a Balkán világát idézik. Menyi erő, szín, virtuóz ragyogás: és mind mégis a miénk!

Tavaly abban gyönyörködhattünk, ahogy a gradistyei horvátok a hagyományos lakodalmi szokásokat színpadra idézik, most Kricskovics Antal koreográfus a „Fáklya” Együttessel legmélyebb érzelmeinket, a Karácsony lényegét mutatta be egészen egyedülálló, s méltán elismert színvonalon.

Látható az eddigi felsorolásokból is: a Magyar Művelődési Intézet rendezvénye igaz értelemben gála, a legkiválóbbak seregszemléje.

És a bizánci színeket még nem is említettük: Hányan ismerik Magyarországon a „Voszkeberán” örmény kórust? Hányan hallották már a „Szent Efrém” bizánci dallamokat megszólaltató ruszin férfikart? És a „Veszélka” ukrán táncegyüttest? Vagy a bátonyterenyei Ljahovics Anna ukrán népdalénekest? Talán nem is vagyunk tudatában annak, hogy milyen gazdagok is vagyunk!

Úgy szoktuk mondani, hogy „a hazánkban élő kisebbségek”. De amikor színházba megyünk, gondolunk-e arra, hogy Csiky Gergely egy hazánkban élő örmény volt? (Flórián Antal előadásában az egyperceseket jó volna még hallani.) Gondolnak-e arra, hogy Erkel Ferenc német származású volt? A csolnoki és a solymári fúvószenekarok a Duna-mente zenei világát hozták a műsorba, a magyar és a német nép közössé vált zenei hagyományával bővült el bennünket. A „Polonéz” lengyel táncegyüttes eleganciája is a miénk és erről a kettős gyökérről, a kettős identitásról, a szülőföld és a kibocsátó anyaföldről való egyidejű ragaszkodásról szövegeiben a színpadon – két nyelven – a lengyel kisebbséghez tartozó Szutarszki Konrád is.

Két nyelven mondott cigány népmesét tavaly Daróczi Ági, és ugyanígy két kultúra gyökereiből táplálkozva olyan fergeteges sodrású muzsikával lepte meg a nézőket a „Romano Drom”, hogy meg kellett kapaszkodnunk székünkben.

Két kultúra, két identitás, kettős gazdagság, mozdulatok és dallamok hasonlatossága. Ezt láttuk-hallottuk a „Tücsök” szlovák népzenei együttestől, ebben gyönyörködhattunk a tardosi fiatalok táncát látva.

Amikor az elmúlt év ünnepén a felsőszölnöki „Pável Ágoston” Vegyeskart és most az apátistvánfalvi szlovén énekkart hallgattuk, bizonyára sokaknak feltűnt, hogy a magyarországi szlovének népdalkincse mennyire gazdag. Hangzásában mily különös: igazi felfedezendő kincs mindazoknak, akik kultúrák egymásra hatását, egymásba olvadását megismerni kívánják.

Talán nem tévedek, ha úgy gondolom, hogy a Magyar Művelődési Intézet a Kisebbségek Napjához kötődő Nemzetiségi Gálával a magyarországi nemzetiségek igen magas színvonalú és reprezentatív bemutatkozási lehetőségét teremtette meg. Ez idő tájt az országban ez az egyetlen, ilyen jellegű nagyszabású vállalkozás.

Méltó Szent István nemzetről való gondolkodásához, illő egy sokszínű és kulturális gazdagságát becsülni tudó nemzethez. Mindnyájunk számára jó kapaszkodó lehet ahhoz, hogy természetes módon legyünk képesek toleránsan gondolkodni, sorsközösséget vállalva élni.

A nemes esemény támogatói: a Nemzeti Kulturális Alapprogram, a Nemzetiségi és Etnikai Kisebbségi Hivatal és a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány .

A Nemzetiségi Gála Fővédnökségét dr. Szili Katalin, a Magyar Országgyűlés elnöke vállalta.

Jelenlétével, köszöntő szavaival megtisztelte a rendezvényt, s a Nemzetiségi Gála jelentőségét még hangsúlyosabbá tette.

A Magyar Művelődési Intézetben szép hagyomány teremtődött, jó volna megtartani!

*2006-ban a színpadok állók részesültek
a PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE díjban
Fotó: Hajdú Gabriella*